

Tiltaksplan for minoritetsspråklige barn

Barn i alderen 0-10 år

”Bedre språkforståelse”

2017- 2020

MELHUS
kommune

1. Innledning

Bakgrunn for arbeidet

”Plan for leseopplæring for barn og unge i Melhus kommune, strategi for 2006-2009” ble vedtatt politisk i 2006. En av strategiene i planen var å utforme tiltak for å bedre andrespråkforståelsen blant minoritetsspråklige førskolebarn. Et tverretatlig prosjekt ble startet opp i 6 utvalgte pilotvirksomheter i 2007. Disse var: Strandvegen barnehage, Tambartun barnehage, Gimse skole, Lundamo skole og barnehage, samt bibliotek og helsestasjon.

Denne planen er laget med utgangspunkt i erfaringer fra dette prosjektet. Planen er revidert desember 2016.

Tverrfaglig samarbeid

Tverrfaglig samarbeid er viktig i arbeidet med barn med minoritetsspråklig bakgrunn. Denne planen vil derfor rette seg mot barnehage, skole (1.-4.trinn), helsestasjon og bibliotek.

Denne tiltaksplanen er ment å være et hjelpemiddel for å bedre andrespråkforståelsen blant førskolebarn med minoritetsspråklig bakgrunn i Melhus. Den angir tiltak som kan gjøres i barnehage, skole, helsestasjon og bibliotek. Noen av disse tiltakene krever tverrfaglig samarbeid, som igjen betyr behov for koordinering av tiltak. Ikke minst er det et behov for erfaringsutveksling og læring av hverandre.

Med bakgrunn i dette er det etablert en **ressursgruppe** som har til oppgave å følge opp denne planen.

Gruppen er satt sammen av representanter fra:

- Tambartun barnehage
- Strandvegen barnehage
- Kosekroken barnehage
- Lundamo skole og barnehage
- Brekkåsen skole
- Flyktningtjenesten
- Helsesøstertjenesten

Representant for biblioteket deltar etter behov.

Styrer ved Kosekroken barnehage er leder av ressursgruppa.

Oppfølging av planen

Denne planen vil bli revidert hvert 4. år. Ansvar er delegert til ressursgruppa

Sentrale/lokale føringer

Hovedmål (jfr. Kommuneplanens samfunnsdel Melhus 2025):

Melhus kommune skal være en god kommune å bo i. Kommunen skal ha et spesielt fokus på tjenestetilbudet knytta til vanskeligstilte voksne og familier og mennesker med spesielle behov. Det skal legges vekt på forebyggende arbeid og å komme tidlig inn og å gi et helhetlig tilbud til de som trenger spesiell hjelp.

Videre jobber Melhus kommune ut i fra en målsetting om at flyktninger som bosetter seg i kommunen, skal innen to til fem år være økonomisk uavhengig av kommunen og ha mulighet til å delta i samfunnslivet på lik linje med den øvrige befolkningen.

[Plan for bosetting av flyktninger 2013-2016](#)

Barnehage:

- Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver
[Se link](#)
- Stortingsmelding 41- Kvalitet i barnehagen
[Se link](#)
- NOU 2010:7 Mangfold og mestring-flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet
[Se link](#)
- Plan for overgang barnehage-skole
[Se link](#)
- Stortingsmelding 19 «tid for lek og læring»
[Se link](#)
- St.meld. nr. 23 (2007-2008) Språk bygger broer
[Se link](#)

Skole :

Se udir.no for informasjon, søkeord [minoritetsspråklige](#). Her finnes regelverk, læreplaner for særskilt norskopplæring og morsmål, kartleggingsverktøy, oversatt materiell til mange språk, veiledningsmateriell, tips mm.

2. Mål og metoder for arbeidet

Melhus kommune har følgende tverrfaglige mål for å styrke språkferdigheter blant minoritetsspråklige førskolebarn:

1. Jobbe for at barn med minoritetsspråklig bakgrunn starter tidlig i barnehagen
2. Jobbe med sosial kompetanse og språkutvikling
3. Øke kompetansen på språkstimulering av de minoritetsspråklige førskolebarna og de yngste skolebarna
4. Sikre god overgang barnehage/skole for de minoritetsspråklige barna
5. Skape gode samarbeidsrelasjoner/rutiner på tvers av fagmiljøer
6. Skape gode flerkulturelle «møter»

3. Tiltak i barnehage

Rammeplan for barnehagen har følgende krav til personalet:

Personalet må vise forståelse for betydningen av barns morsmål.

Personalet må oppmuntre barn med to- eller flerspråklig bakgrunn til å være språklig aktive og samtidig hjelpe dem til å få erfaringer som bygger opp deres begrepsforståelse og ordforråd i norsk. (Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, s. 41)

Som grunnlag for dette må vi:

- Sette av tid til å jobbe med personalets holdninger og kompetanse
- Skaffe seg kunnskap om ulike kulturer og stille seg åpen for ulikheter
- Bruke temahefte fra kunnskapsdepartementet: "Språklig og kulturelt mangfold i barnehagen"

Pedagogiske tiltak for å øke språkforståelsen:

- Ved behov kan man kartlegge barnets morsmål samt norsk som 2.språk gjennom verktøyet **Lær meg norsk før skolestart**
- Be biblioteket om bøker på morsmål som foreldre kan låne med seg hjem gjennom prosjekt barnehagebibliotek
- Viktige standardskriv bør være oversatt, se nettsiden morsmål.no
- Bruk tolk ved alle sammenhenger der pedagogisk leder eller foresatt mener det er nødvendig. Avhold gjerne et foreldremøte rettet mot minoritetsforeldre
- Arbeide med abstrakte ord, forstå følelser, kroppsspråk og uttrykk. Vi må forvise oss om at vi forstår hverandre når det gjelder ord som: sint, lei seg, glad, sliten, sulten, trøtt, utrygg m.fl.
- Konkretisering i forhold til emner og begreper. Fortellerstruktur, over- og underbegreper. Lage en "begrepsbank".
- Visualisering med bruk av bilder, kroppsspråk m.m. er viktig. Eksempelvis kan bilder av dagsrytmen henges opp.
- Det flerkulturelle mangfold skal være synlig i barnehagen. Inviter gjerne foreldrene til å bidra med kunnskap om land, kultur, mat, kleskikker mm.
- Klargjør barnehagens og foreldrenes forventninger og forpliktelser. Still krav til foreldrene, vær åpen og si ifra.

4. Tiltak i skole, 1.-4. trinn

Lovgrunnlag

Opplæringslovens paragraf 1-3 sier følgende: Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene til eleven, lærlingen og lærekandidaten. På 1. – 4. årstrinn skal kommunen sørge for at den tilpassa opplæringa i norsk eller samisk og matematikk mellom anna inneber særleg høg lærartettleik, og er særleg retta mot elevar med svak dugleik i lesing og rekning.

Tiltakene er skissert med utgangspunkt i læreplan i grunnleggende norsk for språklige minoriteter (nivåbasert) eller lokal læreplan i norsk for 1. -4. trinn.

Pedagogiske tiltak for å øke språkforståelsen:

- Alle minoritetsspråklige skal kartlegges for å se hva slags behov de har for morsmål og/eller grunnleggende norsk
- Det vurderes om det skal knyttes morsmållærer/assistent til deler av undervisningen i grupper med minoritetsspråklige elever.
- Samarbeid på trinn (team) lærere, lærer i grunnleggende norsk -, morsmållærer, assistent.
- Arbeide med abstrakte ord, forstå følelser, kroppsspråk og uttrykk. Vi må forvise oss om at vi forstår hverandre når det gjelder ord som: sint, lei seg, glad, sliten, sulten, trøtt, utrygg m.fl.
- Konkretisering i forhold til emner og begreper. Fortellerstruktur, over- og underbegreper. Lage en «begrebsbank»
- Skolen må hjelpe til å opplyse foreldrene om fritidsaktiviteter
- Det flerkulturelle mangfold skal være synlig i skolen
- Få gjerne foreldrene med på temadager, der de bidrar med kunnskap om land, kultur, mat, klesskikker mm
- Foreldremøter og andre samtaler om og med eleven: om nødvendig må det være tolk tilstede. Det er viktig at foreldrene motiveres til å møte.
- Hyppige samtaler med foreldre og oppfølging, om nødvendig, med tolk. Vær tydelig og sørg for at foreldrene forstår, og at vi forstår dem.
- Still krav til foreldrene, vær åpen og si ifra.
- Klargjør skolens, foreldrenes og barnets forventninger og forpliktelser.
- Ved sosiale sammenkomster i regi av skolen, sørger skolen for å opplyse om arrangementet, slik at foreldre og barn har gode forutsetninger for å delta.

5. Tiltak på biblioteket

Tiltak: Høyne bibliotekansattes kunnskap om flerkulturelt arbeid

Tilegnelse og ajourføring av kunnskap om brukergruppen, deres bakgrunn og ståsted. Oppdatere oss på prosjekter og muligheter som kan bedre tilgjengeligheten til brukergruppens egen kultur/identitet og morsmål, samt til informasjon og deltakelse i det norske samfunnet. Arbeide aktivt for å involvere, myndiggjøre deres deltakelse, og derved oppnå gjensidig kulturutveksling.

Framgangsmåter:

- Deltakelse på kurs, seminarer og forelesninger som blir arrangert i Melhus – husk å invitere biblioteket
- Innhente informasjon om hva som gjøres på andre bibliotek i Norge og Skandinavia.
- Samarbeid med de øvrige tjenesteyterne til målgruppen: barnehage, skole, helsestasjon, voksenopplæring (læring og tilrettelagt arbeid).
- Melhus Bibliotek setter fokus på brukergruppen gjennom et flerkulturelt hjørne i inngangspartiet. Området er tenkt som en møteplass mellom det norske og det flerkulturelle.
- Språktreningsplasser i biblioteket.

Tiltak: Melhus Bibliotek som et lokalt ressurscenter for flerkulturell litteratur, musikk og filmer

Dette er et svært viktig område som hele tiden må ajourføres. Tiltaket betyr et felles ressurscenter for barnehager, skoler og folk i sin alminnelighet på dette området.

Øke nivået på anskaffelse av litteratur, musikk og filmer som retter seg mot minoritetene selv, men også mot majoriteten (etniske nordmenn), samt faglitteratur til bruk for ulike tjenesteytere og som bidrag til kunnskap blant befolkningen i Melhus.

Markedsføre/distribuere dette materialet på tradisjonelle og nye "kreative" måter. Bedre bekjentgjøring av anskaffet materiale overfor barnehager og skoler.

- Innkjøp av litteratur, musikk og film fra brukergruppens egen kultur, og på deres eget språk. I tillegg lån fra Det flerspråklige bibliotek på Deichman.
- Innkjøp av tilpasset litteratur og filmer som innføring til det norske samfunnet.
- Innkjøp av alt egnet media, både i tekst, bilde og lyd som kan bidra til formidling av minoritetenes fødeland; samfunn, natur og kultur, overfor majoriteten (etniske nordmenn)
- Innkjøp og lån av faglitteratur.
- Konkrete tiltak må gjennomføres i samarbeid med ledelsen i skolene og barnehagene for at disse bøkene skal bli kjent og brukt av målgruppene. Gjerne med et par møter i året (september og januar). Foreldrene og barna selv må også involveres i form av invitasjoner til biblioteket. Likeledes etableres rutiner på god informasjonsflyt når nye barn kommer, og nye morsmåls lærere/ lærere blir engasjert i deres opplæring.

Tiltak: Flerkulturelle treff og språkkafé på biblioteket

- Flerkulturelle treff på biblioteket.
Foredrag om aktuelle og "mangfoldige" tema på møtene.
Samarbeid med voksenopplæringa (læring og tilrettelagt arbeid)
- Språkkafé som et treffsted mellom etnisk norske og det flerkulturelle miljøet. Et møtested for språktrening og kulturutveksling.
Begge disse tiltakene kan fungere som treffpunkt og "lim" i bibliotektilbudet overfor målgruppen, samt som en informasjonskanal for andre aktiviteter/tjenester

6. Tiltak på helsestasjonen

Tiltak:

Kartleggingsmaterialet SPRÅK 4 er en systematisk språkobservasjon beregnet for bruk ved 4 års konsultasjonen på helsestasjonen. Observasjonen utføres av helsesøster og skal gi grunnlag for en faglig vurdering av barnets språkutvikling.

Helsestasjonen oppfordrer foreldrene til å ta med barnet på biblioteket, låne barnebøker på barnets morsmål, eventuelt også norske bøker. Vektlegger for foreldrene betydningen for barnet av å bli lest/sunget for.

Helsestasjonen oppfordrer foreldrene til å snakke morsmål med barnet sitt hjemme. Norsk lærer barnet i barnehage/skole. Vi formidler til foreldrene at å lære morsmålet først, er et viktig grunnlag for å kunne lære norsk.

Det er viktig at helsestasjonen får oppdatert liste over åpen barnehage-tilbudet i kommunen, slik at vi kan anbefale dette til foreldrene. Dette tilbudet gir foreldrene et innblikk i hva en norsk barnehage faktisk er, og hvilket tilbud de gir. Et godt alternativ mens man f.eks venter på barnehageplass.

Helsestasjonen informerer om ordinær barnehage, søknadsskjema og frister.

Flyktningehelsesøster drar på hjemmebesøk til alle nybosatte flyktningefamilier med små barn, hvor det gis informasjon om blant annet punktene nevnt over.